Nume de plante și nume de locuri. Preliminarii privind materialul documentar din seria *Documenta Romaniae Historica* (DRH)

Ioan MILICĂ*

Key-words: *plant names, place names, historical documents*

Materialul documentar publicat în seria DRH nu a constituit foarte adesea obiect de cercetare pentru lingviști, deși, prin bogăția sa, poate întreține mai multe tipuri de studii. În primul rând, vastul repertoriu de texte de cancelarie este de mare interes pentru cercetările de istoria limbii române. Panorama feliilor de viață transpuse în respectivele documente furnizează elemente suficiente pentru a corela datele istorice cu descrieri și analize orientate din perspectiva mai multor discipline lingvistice cu profil diacronic: etimologia și lexicografia, dialectologia și gramatica istorică, stilistica și traductologia etc.

Pe terenul toponimiei și al onomasticii, informațiile oferite de asemenea izvoare sunt de importanță capitală întrucât ele alcătuiesc țesătura denominativă fără de care înțelegerea realităților trecute devine, din unghi sincronic, problematică. Pe acest fond, prezentarea unui mic inventar de denumiri de plante cu bază toponimică întâlnite în documentele din secolele al XIV-lea și al XV-lea publicate în seria DRH nu poate fi decât utilă cercetărilor ulterioare. Descrierea reflectă că cele mai multe denumiri de plante au ca bază de conservare oiconimele și topicele delimitative (descrieri de hotar), fapt firesc dacă se ține cont că denumirile de așezări omenești sau delimitările spațiale au ca surse denominative tradiționale fie locurile acoperite cu un anumit tip de vegetație, în cazul oiconimelor, fie particularitățile lumii vegetale dintr-un anumit loc, în cazul descrierilor de hotar. Una din taxonomiile propuse de istorici servește în mod direct repertoriului lexical adunat în actuala prezentare.

Tehnica cea mai simplă de inventariere a materialului este de a urma clasificarea propusă de istoricul Constantin C. Giurescu în monografia intitulată *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri până astăzi*, publicată, în 1976, la Editura Ceres din București. În acord cu clasificarea din volumul menționat, istoricul deosebește următoarele tipuri și subtipuri de denumiri pe care ne permitem să le ilustrăm cu exemple din seria DRH și, ocazional, pentru a sprijini vechimea și productivitatea toponimică a unor denumiri românești de plante, cu nume de localități din repertoriul SIRUTA (Sistemul Informatic al Registrului Unităților Teritorial-Administrative):

* Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi, România.

„Philologica Jassyensia”, An X, Nr. 2 (20), 2014, p. 61–68

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

1) *numiri de ţări, regiuni şi judeţe, ţinuturi sau districte*:

a) denumire de ţară: *Transilvania* ‘ţara de dincolo de pădure’, cf. şi celelalte nume din izvoarele medievale: *Ultrasilvania*; ung. *Erdely* ‘ţara pădurii’ > rom. *Ardeal*;

b) denumiri de regiuni şi judeţe: în Transilvania: *Făgăraş*[1], *Făget*[2]; *Oaş* (Maramureş) ‘curătură’[3], ‘runc’[4], *Silvania*[5] (N-V Transilvaniei); în Banat: *Pădureni*[6]; în Moldova: *Vrancea*, *Bucovina*, *Tutova*. Toponimele *Vrancea*, denumind o regiune, şi *Bucovina*[7], desemnând un codru, apar în documentele din prima jumătatea a secolului al XV-lea (1443[8]). Hidronimul *Tutova* apare în documentele din vremea lui Alexandru cel Bun[9]. În Ţara Românească, un document din 1473[10] atestă „ocina *Bucovei*, dă lângă Colciac”, întărită de Radu cel Frumos voievod „jupanului Mihail” şi feciorilor săi şi tot în Ţara Românească, denumirile unor judeţe, *Ilfov* şi *Dâmboviţa*, provin din vechi denumiri slave de arbori[11];

c) denumiri de târguri sau oraşe: în Transilvania: *Brad*[12], *Făgăraş*; în Ţara Românească: *Socii*, *Brădicenii* (cf. Giurescu 1976: 282);

d) denumiri de sate: în Transilvania: *Ciumăfaia*[13], *Malin*[14]; în Moldova: *Boziani*[15], *Bradiceşti*[16], *Corni*[17], *Ciulineşti*[18], *Goruneşti*[19] (280), *Plopeşti*[20],

[1] „În Transilvania, în directă legătură cu pădurea e numele districtului *Făgăraşului*; etimologia e clară: fag, făgar, şi, din acesta din urmă, făgăraş, sinonim cu făget” (Giurescu 1976: 280).

[2] În documentele transilvane, referinţele la *făget* ‘pădure de fagi’ apar, ca descrieri de hotar, încă din veacul al XIV. V. DRH C, X, 231 (1353, decembrie 7), în care se aminteşte despre „o pădure numită Făgetul Lung”.

[3] MDA I: 577: „*curătură*[1]:Loc defrişat, curăţat de cioturi, rădăcini, mărăcini etc. pentru a putea fi arat”. Provenit, prin derivare, din vb. *a cura*, ‘a defrişa’, ‘a curăţa’.

[4] MDA II: 736: „*runc*[1]: loc într-o pădure unde copacii au fost tăiaţi, au ars sau au fost doborâţi de vânt, întrebuinţat ca păşune sau ogor”.

[5] „Silvania e un nume de origine cultă, însemnând ‘regiunea pădurii’ ca şi Ardeal, şi s-a dat părţii din nord-vestul Transilvaniei (judeţul Sălaj) unde sunt oraşele Şimleul Silvaniei şi Cehul Silvaniei” (Giurescu 1976: 278).

[6] DRH C, X, 225, din 4 noiembrie 1353: „*Pădureni* (Erdeuhath) din comitatele Timiş şi Caraş”.

[7] Deşi numele regiunii istorice româneşti e modern (1775), toponimul este vechi şi are la origine termenul slavic prin care este denumit *fagul*. V. Miklosich 1886: 24: „buky, bukъve, asl. *buche* (fag)” şi Giurescu 1976: 31.

[8] DRH A, I, 238 (1443, iunie 20) şi 242 (1443, noiembrie 29, Suceava).

[9] DRH A, I, 76 (1428 iulie 24, Suceava). Pentru Giurescu 1976: 280, *Tutova* provine din vechiul slav *tut* ‘mură’.

[10] DRH B, I, 145 (1473, septembrie 16, Bucureşti).

[11] Giurescu 1976: 31, arată că „din numele slav al arinului sau aninului, *elha*, s-a format adjectivul *elhov* care însemna „cu arini”, „ariniş”, iar din elhov numele, românesc, dat unui râu şi, apoi, de la râu, judeţului”. De la vechiul slav джъь, adică stejar, „se trage şi numele râului *Dâmboviţa* „apa stejarilor, care curge prin păduri de stejar”, şi apoi, de la apă, numele judeţului”. Vezi şi Miklosich 1886: 48, „dombŭ: asl. dabъ *arbor* (arbore); dabrava *arbores*”.

[12] Toponimia dezvoltată pe baza termenului *brad* este bine dezvoltată; Drăganu (1933) consemnează topicele *Brad*, *Brădăţel*, *Valea-Brad*, *Brădet*. Mihăilă 1979: 9, menţionează derivate de tipul *Bredeth* (sat dispărut, jud. Hunedoara, 1491) şi *Brădet* (mănăstire, 1506 mai 14, DRH B, II, 96) sau *Brădăţel* (hidronim, 1456) ori *Brădiţel* (sat, jud. Hunedoara, 1468).

[13] DRH C, X, 51 (1351 iulie 26). Forma prezentă în documentul redactat în limba latină este Chamafaya.

[14] DRH C, X, 231 (1353 decembrie 7). Forma maghiarizată din documentul scris în limba latină este *Molon*.

[15] DRH A, I, 189 (1438 august 24, Vaslui).

[16] DRH A, I, 155 (1436 iunie–iulie 15, Vaslui).

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

Săcăreni[21], *Urzicele* (*Urzăceni*)[22]; în Țara Românească: *Aniniș*[23], *Bradațeanii*[24], *Cireșelul*[25], *Făcețel*[26], *Leurda*[27], *Salcișor*[28], *Trestioara*[29].

Pentru denumirile de sate care provin de la diverse denumiri de plante de pădure, Giurescu dezvoltă o tipologie cu următoarele subclase:

i) denumiri care se referă la pădure în general și la diferite feluri de păduri: *Codreni*, *Crivina*[30], *Crângași*, *Pădureni*, *Poiana*, *Rediu*[31], *Sihla*[32] etc.;

ii) denumiri referitoare la activități de defrișare: *arșiță*, *curătură*, *jariște*[33], *laz*[34], *runc*, *săcătură*[35]: *Arșița* (jud. Bistrița-Năsăud, Vrancea), *Curături* (jud. Alba, Iași), *Jariștea* (jud. Vrancea), *Lazuri* (jud. Alba, Bihor, Satu-Mare ș.a.), *Runcșor* (jud. Hunedoara)[36] etc.;

iii) denumiri în legătură cu diverși arbori și arbuști: *alun*, *arin*, *arțar*, *brad*, *carpen*, *călin*, *cătină*, *cer* (o varietate de stejar), *cireș*, *corn*, *fag*, *frasin*, *gârniță* (o varietate de stejar), *gorun*, *mlajă*, *mălin*, *mesteacăn*, *nuc*, *paltin*, *pin*, *plop*, *salcie*, *răchită*, *soc*, *scoruș*, *stejar*, *tei*, *ulm*, *zmeur* etc. Din aceste nume de plante, și din altele, au luat naștere o multitudine de nume de localități, sate îndeosebi. În cele de urmează, menționăm, cu titlu de exemplificare, o mică parte a oiconimelor actuale[37]:

– alun: *Alun* (jud. Hunedoara), *Aluniș* (jud. Arad, Harghita, Prahova, Gorj ș.a.), *Valea Alunișului* (jud. Vâlcea) etc.;

– arin: *Arini* (jud. Bacău, Brașov), *Ariniș* (jud. Maramureș), *Dorna-Arini* (jud. Suceava) etc.;

– arțar: *Arțari* (jud. Suceava, Călărași);

– brad: în toponimia actuală a României sunt înregistrate peste cincizeci de nume de localități, cele mai multe cu forme sintetice, derivate de la *brad*: *Brad*, *Brădățel*, *Brădeana*, *Brădeanca*, *Brădeanu*, *Brădeni*, *Brădești*, *Brădet(u)*, *Brădicești*, *Brădișor*, *Brăduleț*, dar și cu forme analitice, dezvoltate prin compunere: *Dealu Bradului*, *Lunca Bradului*, *Slobozia Bradului*, *Ruda-Brad*, *Valea Bradului*. Județele

[17] DRH A, I, 71 (1428 aprilie 2, Suceava).
[18] DRH A, I, 91 (1429 iunie 19, Suceava).
[19] DRH A, I, 280 (1448 iulie 15, Suceava).
[20] DRH A, I, 90 (1429 iunie 3, Suceava).
[21] DRH A, I, 98 (1430–31 aprilie 10).
[22] DRH A, I, 206 (1440 august 20).
[23] DRH B, I, 16 (circa 1392).
[24] DRH B, I, 25 (1402–1403).
[25] DRH B, I, 53 (1424 august 5).
[26] DRH B, I, 148 (1475 iunie 1).
[27] DRH B, I, 53 (1424 august 5).
[28] DRH B, I, 16 (circa 1392).
[29] DRH B, I, 286 (1498 septembrie 1 – 1499 august 31).
[30] MDA I: 553: „*crivină*: 1. Desiș de mărăcini mari, cu arbori subțiri printre ei; 2. Pădurice de arbori tineri spinoși de la cotitura nisipoasă a unei ape, unde se adăpostesc iepuri și potârnichi etc.”.
[31] MDA II: 674: „*rediu*: 1. Pădure mică și tânără etc.”.
[32] MDA II: 886: „*sihlă*: 1. Pădure deasă (de copaci tineri)”.
[33] MDA I: 1275: „*jariște*: 7. Loc pârjolit. 8. Loc de pădure arsă, cald încă”.
[34] MDA I: 1317: „*laz*[1]: 1. Teren despădurit de curând prin tăierea sau arderea copacilor, transformat în loc de pășune sau de fânețe, care este uneori împrejmuit”.
[35] MDA II: 839: „*secătură*: 2. (Îrg) Loc, într-o pădure, defrișat și folosit ca pășune sau ca ogor”.
[36] Cf. *Siruta – Repertoriul localităților din România*, www.cimec.ro, accesat 09.04.2013.
[37] Cf. *ibidem*.

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

cu mai mult de trei nume de localități formate pe baza elementului lexical *brad* sunt Argeș, Hunedoara și Vrancea;

– carpen: *Carpen* (jud. Dolj), *Carpenii de Sus* (jud. Alba), *Cărpeniș* (jud. Argeș), *Cărpiniș* (jud. Alba, Timiș ș.a.), *Cărpiniștea* (jud. Buzău) etc.;

– călin: *Călini* (jud. Bacău);

– cătină: *Cătina* (jud. Buzău, Cluj, Prahova);

– cer (o varietate de stejar): Ceretu (jud. Vâlcea);

– cireș: *Cireșeni* (jud. Harghita, Iași), *Cireșoaia* (jud. Bacău, Bistrița-Năsăud), *Cireșu* (mai multe județe), *Valea Cireșului* (jud. Teleorman) etc.;

– corn: *Corni* (jud. Galați), Cornești (jud. Maramureș) etc.;

– fag: *Făget* (jud. Alba, Prahova ș.a.), *Făgetu* (jud. Argeș, Vrancea), *Făgețel* (jud. Harghita), *Poiana Fagului* (jud. Harghita, Neamț) etc.;

– frasin: *Frasin* (jud. Suceava), *Frăsinet* (jud. Cluj, Teleorman), *Frăsiniș* (jud. Caraș-Severin) etc.;

– gârniță (o varietate de stejar): *Gârnița* (jud. Mehedinți);

– gorun: *Gorun* (jud. Neamț), *Goruneşti* (jud. Vâlcea), *Goruni* (jud. Constanța, Iași) etc.;

– mlajă: *Mlăjet* (jud. Buzău);

– mălin: *Mălin* (jud. Bistrița-Năsăud), *Mălini* (jud. Suceava), *Măliniș* (Brașov);

– mesteacăn: *Mesteacăn* (jud Hunedoara ș.a.), *Mestecăniș* (jud. Suceava);

– molid: *Molid* (jud. Suceava);

– nuc: *Nucet* (jud. Bihor, Prahova, Sibiu ș.a.), *Nuci* (jud. Ilfov), *Valea Nucărilor* (jud. Tulcea);

– paltin: *Paltin* (jud. Brașov, Sibiu, Suceava, Vrancea ș.a.), *Păltineasa* (jud. Bistrița-Năsăud); *Păltiniș* (jud. Bacău, Botoșani, Buzău ș.a.), *Păltinoasa* (jud. Suceava) etc.;

– pin: *Pini* (jud. Timiș), *Pinoasa* (jud. Gorj);

– plop: *Plopeni* (jud. Prahova, Constanța ș.a.), *Plopi* (Brăila, Teleorman, Vaslui ș.a.), *Plopiș* (jud. Maramureș, Sălaj ș.a.), *Valea Plopilor* (jud. Giurgiu) etc.;

– salcie: *Sălciile* (jud. Prahova); *Sălcioara* (jud. Dâmbovița, Ialomița ș.a.), *Valea Sălciilor* (jud. Buzău) etc.;

– răchită: *Răchițele* (jud. Cluj); *Răchiți* (jud. Botoșani, Gorj); *Răchitiș* (jud. Bacău, Harghita), *Răchitoasa* (jud. Bacău) etc.;

– soc: *Soci* (jud. Iași, Neamț ș.a.), *Socet* (jud. Bihor, Hunedoara), *Socu* (jud. Gorj);

– scoruș: *Scorușu* (jud. Gorj, Vâlcea);

– stejar: *Stejărenii* (jud. Mureș), *Stejari* (jud. Argeș, Gorj), *Stejărișu* (jud. Sibiu);

– tei: *Teișani* (jud. Prahova), *Teișori* (jud. Giurgiu), *Teiuș* (jud. Bacău, Olt), *Valea Teilor* (jud. Tulcea) etc.;

– ulm: *Ulmeni* (jud. Călărași, Maramureș), *Ulmet* (jud. Buzău, Gorj, Olt), *Ulmi* (jud. Dâmbovița, Giurgiu ș.a.), *Ulmoasa* (jud. Maramureș) etc.;

– zmeur: *Zmeuratu* (jud. Vâlcea), *Zmeuret* (jud. Prahova).

iv) denumiri motivate de activitățile de prelucrare a lemnului: *Blidari* (jud. Vrancea, Vâlcea ș.a.), *Butnărești* (jud. Neamț), *Scafari* (jud. Vrancea), *Șindrilari* (jud. Buzău, Vrancea) etc.;

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

v) denumiri date după animalele care trăiesc în pădure, în special vânatul: *Poiana Ursului* (jud. Alba), *Valea Lupului* (jud. Hunedoara), *Coasta Cerbului* (jud. Vâlcea) etc.

Deși Giurescu nu consideră necesară o despărțire în subclase distincte, numele de localități și topicele care denumesc repere și locuri precizate în miile de descrieri de hotare care pot fi întâlnite în documente pot fi considerate separat astfel încât să fie posibilă deosebirea oiconimelor de realitățile bio-geografice care au determinat impunerea unor toponime delimitative dat fiind că stabilitatea denominativă a unor delimitative topice pare mai slabă, mai fluctuantă decât cea a numelor de așezări omenești.

e) mențiunile din descrieri de hotare: referirile la plante care apar în diverse tipuri de acte oferă posibilitatea de a reconstitui un repertoriu bogat de fitonime. De exemplu, în documentele redactate în limbile slavonă, latină, maghiară și germană, menționarea unor topice de hotar presupune adesea transcrierea mai mult sau mai puțin fidelă a unor nume de realități locale, fiind astfel posibilă reconstituirea unui fond de vechi cuvinte românești. Drăganu (1933) arată că izvoarele istorice care ar atesta istoria unor cuvinte românești ce stau în legătură cu lumea plantelor pot fi întrezărite încă din primele trei secole ale celui de-al doilea mileniu d.Hr.[38].

Începând cu veacul al XIV-lea, păstrându-se documentele emise de cancelariile voievodale și de alte foruri administrativ-juridice, se poate purta cu mai multă siguranță discuția privind numele românești de plante. Prin exemplele date mai sus am arătat că numele de așezări românești formate de la nume de plante (*ciumăfaie*, *mălin, salcie*) sunt prezente în documentele transilvănene și muntenești din a doua jumătate a veacului al XIV-lea. De pildă, într-un document din 1353, conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Ștefan, vicevoievodul Transilvaniei, despre hotărnicirea unor pământuri ce țin de moșiile Nușeni și Cireșoaia[39]:

> Iar mersul hotarelor și semnelor de hotar ale acestor urmează astfel: <Începe> într-o pădure numită Făgetul Lung[40] și prin ea se îndreaptă către un deal, spre un vechi semn de hotar <și> după mersul neîndoios al acestui hotar <ajunge> la un copac numit stejar și de aci merge spre alt stejar ars și apoi se îndreaptă către albia unui pârâu, spre un muncel.
>
> De asemenea, <locurile> ce țin de moșia Dicea[41] urmează astfel: la un capăt dinspre cetatea Ungurași[42] <înspre moșia> Mălin[43] și de acolo la un muncel numită creastă[44], și apoi se îndreaptă spre capătul pârâului Pârâul Dorolțului[45].

[38] Vezi argumentele și propunerile etimologice privind cuvinte precum *ciot* (p. 47), *știră – șturcă* 'iarbă care nu face flori' (p. 60), *chonta* 'pădure' (p. 72), *Kopács* (rom. *copaciu*, p. 89), *cherethye* (*ceret* 'stejăriș', p. 95) etc.

[39] DRH C, X, 231 (1353 decembrie 7, <Cluj-Mănăștur>).

[40] În orig. lat. *Hozzu-Bik*.

[41] În orig. lat. *Decse*.

[42] În orig. lat. *Baluanyos*.

[43] În orig. lat. *Molon*.

[44] În orig. lat. *Berch*.

[45] În orig. lat. *Daroczpatak*.

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

Pentru un studiu istoric şi lingvistic privind denumirile botanice cunoscute şi valorificate de un popor, documente ca acesta prezintă interes din cel puţin câteva puncte de vedere.

În primul rând, ele pun în evidenţă habitudinile denominative solidare cu descrierea reperelor bio-geografice, iar aceste obişnuinţe pun în valoare deosebirea între toponime (pădure numită *Făgetul Lung*, moşia *Dicea,* cetatea *Unguraş, Mălin, Pârâul Dorolţului*) şi topicele delimitative („se îndreaptă *către un deal*"; „<ajunge> *la un copac numit stejar*"). Cu alte cuvinte, dacă sunt transcrise aşa cum sunt ele cunoscute şi folosite într-o comunitate, toponimele au capacitatea de a furniza evidenţe privind atestarea documentară a unor denumiri de plante, în timp ce topicele delimitative fiind, de regulă, redate în limba de redactare a documentului (latină, slavonă, maghiară etc.) dezvăluie date despre plantele dintr-o anumită regiune.

În al doilea rând, astfel de documente sugerează că descrierile de hotar cunosc, în epoci diferite, reconfigurări succesive („vechi semn de hotar"), ceea ce ne face să presupunem că gradul de stabilitate denominativă al acestor descripţii este schimbător şi depinde de natura reperelor avute în atenţie la vremea realizării descrierii. Prin contrast, toponimele au un grad de stabilitate denomativă mai mare, încât denumirile de locuri supravieţuiesc realităţilor care le-au motivat numirea. Un sat numit *Pădureni* va fi fost, în trecut, întemeiat în apropierea unei păduri, însă, în prezent, e posibil ca realitatea bio-geografică a locului să nu mai concorde cu ceea ce indică oiconimul.

În al treilea rând, documentul arată că numele de locuri, toponime şi topice delimitative deopotrivă, fac parte dintr-o tradiţie denominativă cu mult anterioară conservării în scris, cunoscută şi transmisă, pe cale orală, de la o generaţie la alta, de membrii unei comunităţi. Or, tocmai din pricină că prezintă riscul de a fi alterată sau uitată, descrierea de hotare este realizată cu cât mai multă precizie cu putinţă, oferind cât mai multe detalii asupra limitelor naturale şi artificiale (făcute de om) ale unei proprietăţi oarecare. Pentru lingvistul interesat de reconstituirea unui repertoriu de denumiri botanice româneşti, unul din detaliile semnificative ale delimitării cât mai precise a hotarelor este conservarea toponimelor româneşti provenite din fitonime în documente redactate în altă limbă decât limba română.

Într-un document muntenesc din 1391, redactat în limba latină, prin care Mircea cel Bătrân dăruieşte o ocină, se observă grija de a altera cât mai puţin identitatea lingvistică a toponimelor:

> Iar ceea ce am scris mai sus va fi întărit şi împuternicit de preaiubitul meu fiu Mihail voievod împreună cu ceilalţi boieri, precum şi scrisoarea noastră de faţă în privinţa hotarelor: mai întâi de la cursul râului *Olt* sub moşia numită *Cetatea,* din ţinutul *Cârţa*, de-a dreptul de-a lungul pârâului numit *Valea Opatului*, mergând până la vârful numit *Piatra Oablă,* apoi de la pârâul *Râului Laieta*, astfel numit, în sus până la culmea munţilor. Iar din partea cealaltă de sus trece prin locul numit *Scoreul cel Bătrân*, apoi se îndreaptă pe pârâul numit pe *Valea Viţianilor* şi se întinde în sus până aproape de locul numit *Unghiul cu Frasini*, apoi iar coboară din nou până spre locul *Pârâul Saşilor*, apoi iar merge până la pârâul *Valea Sărăţii*, apoi iar în sfârşit se întinde

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

în sus până la *Ceafa Tunsului* și în cele din urmă merge drept pe pârâul numit pe *Apa Tunsului* până la vârful munților, unde se încheie hotarele acestui pământ[46].

Textul în care apare această descriere de hotar prezintă interes nu doar pentru specialistul aflat în căutarea unor atestări ale numelor de plante (*frasin*, în acest caz), ci și pentru cercetătorii interesați de traduceri și transcrieri, mai cu seamă că procedeele de echivalare și de transcriere a toponimelor și numelor proprii pot face obiectul unor cercetări de real folos pentru istoria limbii în general, și a limbii române, în particular. În ceea ce privește obiectul cercetării noastre, menționăm că, începând cu secolul al XIV-lea, mai multe toponime românești formate de la nume de plante apar în documentele slavone din țările române. Împreună cu topicele din descrierile de hotare și cu alte mențiuni privind plantele ele furnizează date prețioase pentru reconstituirea unui repertoriu de denumiri botanice. Pentru secolele al XIV-lea și al XV-lea, inventarul numelor de plante întâlnite în documente include termeni referitori la:

– forme și tipuri de vegetație: *copac*, *dumbravă*, *grâne*, *fâneață*, *grădină*, *livadă*, *mărăcini*, *pădure*, *poiană*, *pomet*, *spinet*;

– arbori: *anin*, *brad*, *carpen*[47], *fag*, *frasin*, *gorun*, *mălin*, *plop*, *salcie*, *scoruș*[48], *stejar*[49], *tei*, *ulm*[50];

– arbuști: *boz*, *soc*[51], *cornățel*[52], *jneapăn*[53];

– buruieni și alte plante sălbatice: *ciumăfaie*, *urzică*; *leurdă*, *trestie*;

– plante textile: *cânepă*, *in*[54];

– pomi fructiferi: *măr*[55], *cireș*, *nuc*[56];

– cereale: *grâu*[57], *orz*[58], *secară*;

– mirodenii: *piper*, *șofran*[59].

[46] DRH B, I, 15 (1391 decembrie 27, Argeș): „Quod vero superius scripsi, id meus dilectissimus *Michaila* vajvoda cum caeteris *boeronibus*, de negotiis metarum hasce nostras literas quoque corroborabit et confimabit: primum quidem incipiendo a trajectu fluvii *Alt*, sub possessione *Csetate* dicta a regione *Kercz* directe penes rivulum *Vállya Opatului* nuncupatum, pergendo usque ad cuspidem *Piatra Obla* vocatum, inde autem a rivulo *Rivului Lajeta*, ita dicto sursum usque ad alpium cacumen; parte autem ex altera superiori pergit per locum Pe *Szkoreul ceel Betrin* dictum inde tendit per rivulum *Pe Vállya Viczonilor* nominatum et extenditur supra usque ad pene *La Unghiul cu Freszeni* locum nuncupatum, inde iterum divertit se ad pena *La Peraole Szasziloru* locum, inde denuo pergit *La Vállya Szerecsi* fluviolum, inde tandem extenditur supra pene *La Czolfa Tunsului*, et in extremum directe pergit *Pe Apa Tunsului* dictum per rivulum, usque ad vertices alpinum, ubi etiam meta ejusdem territorii terminatur”.

[47] DRH C, X, 193 (1353 mai 14, <Agria>); DRH B, I, 277 (1497 septembrie 1 – 1498 august 31).

[48] DRH B, I, 277 (1497 septembrie 1 – 1498 august 31).

[49] DRH B, I, 84 (1437–1438 august 8, Târgoviște).

[50] DRH C, X, 3 (1351 ianuarie 13, <Dealul Orăzii>)

[51] DRH A, I, 71 (1428 aprilie 2, Suceava).

[52] DRH B, I, 84 (1437–1438 august 8, Târgoviște).

[53] DRH B, I, 93 (1441 aprilie 23, Târgoviște).

[54] DRH B, I, 50 (1422 după octombrie 23).

[55] DRH B, I, 277 (1497 septembrie 1 – 1498 august 31).

[56] DRH B, I, 6 (1374); 20 (circa 1400): toponimul *Nucet*.

[57] DRH B, I, 7 (1385 octombrie 2, Argeș); DRH A, I, 278 (1448 aprilie 5, Mănăstirea Pobrata).

[58] DRH B, I, 179 (1482 martie 23, Gherghița).

[59] DRH B, I, 50 (1422 după octombrie 23).

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)

Deși atestările toponimice și mențiunile topice sau de alt fel referitoare la plante sunt, în fond, elemente lingvistice colaterale, din unghiul cărora pot fi semnalați termenii care denumesc elementele constitutive ale lumii vegetale, nu este lipsit de importanță să remarcăm că astfel de date sunt importante pentru a judeca gradul de civilizație atins într-o anumită perioadă istorică (agricultură, prelucrarea unor resurse naturale, organizare socială, relații politice, economice și comerciale etc.).

În ansamblu, numele de locuri formate de la nume de plante reliefează existența și trăinicia legăturilor dintre om și mediul înconjurător. Denumirea plantei stă, astfel, în centrul unor procese denominative ce pot avea ca rezultate nume de localități, nume de ape, nume de locuri, denumiri ale formelor de relief.

Bibliografie

Seria *Documenta Romaniae Historica* (DRH):

DRH A: DRH A. *Moldova*, volumul I (1384–1448), volum întocmit C. Cihodaru, I. Caproșu și L. Șimanschi, București, Editura Academiei, 1975.

DRH B: DRH B. *Țara Românească*, volumul I (1247–1500), volum întocmit de P.P. Panaitescu și Damaschin Mioc, București, Editura Academiei, 1966.

DRH C: DRH C. *Transilvania*, volumul X (1351–1355), sub redacția acad. Ștefan Pascu, București, Editura Academiei, 1977.

*

Drăganu 1933: Nicolae Drăganu, *Românii în veacurile IX–XIV pe baza toponimiei și a onomasticei*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională.

Giurescu 1976: Constantin C. Giurescu, *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri până astăzi*, București, Editura Ceres.

MDA: *Mic dicționar academic*, 2 vol., București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2010.

Mihăilă 1979: G. Mihăilă, *Cultură și literatură română veche în context european. Studii și texte*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.

Miklosich 1886: Franz Miklosich, *Etymologisches Wörterbuch der Slavischen Sprachen*, Wien, Wilhelm Braumüller.

Plant Names and Place Names. Preliminaries Concerning the Documents in *Documenta Romaniae Historica* (DRH)

The study of Romanian plant names has not enjoyed a thorough research of the historical documents, in spite of their linguistic and cultural prominence. The present paper aims at presenting the plant names enclosed in the place names from the 14th and the 15th century documents published under the title *Documenta Romaniae Historica* (DRH). I found it useful to develop a small inventory of plant names in accordance with various categories of toponyms preserved in the documents. The description reveals that most plant names are preserved in the names of the settlements and in the references to various territorial boundaries used to delimitate properties. The examples are supported by reflections on the importance of the correlation between plant and place names.

BDD-A14964 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.25 (2026-11-08 05:54:13 UTC)